

Uz svako životno razdoblje odrastanja, autorica prati i promjene u položaju, ulozi i radnim obvezama koje je određena životna dob donosila članovima domaćinstva. Prvo poglavlje "Životni ciklus" uvod je u tematiku koju će autorica razraditi u sljedeća četiri poglavlja.

Drugo poglavlje "Djetinjstvo" posvećeno je odrastanju u seljačkoj obitelji. U tom poglavlju autorica je odredila vremenske granice djetinjstva na selu, posebnu je pozornost posvetila ulozi djece kao radne snage u obiteljskoj strategiji planiranja domaćinstva. Pri tome je posebno istaknula planiranje broja djece kao posebnu stratešku odluku seljačke obitelji, prve poslove koje su djeca dobivala u domaćinstvu, učenje kroz igru, prve prave poslove u domaćinstvu i na imanju, poslove koje su djeca obavljala izvan kuće te na kraju odlazak u školu koji je bio svojevrsna prekretnica za seljačku obitelj. Posljednje poglavlje u ovoj knjizi nosi naslov "Starost u seljačkoj obitelji". U njemu autorica prati porast starijeg stanovništva prema popisima iz 1900. i 1931. godine, zatim piše o životu starijih članova obitelji u složnoj obitelji i o autoritetu starije generacije u obitelji. Osim toga, piše i o odnosu staraca prema radu, koji s godinama prestaju obavljati teške fizičke poslove, te o ulozi starijih članova obitelji u donošenju strateških odluka koje su vezane uz vlasništvo nad zemljom i njezino nasljeđivanje.

Izlaženjem ove knjige popunjena je jedna velika praznina u proučavanju povijesti obitelji u hrvatskoj historiografiji. Ova je knjiga i vrijedan izvor za poznavanje gospodarskih prilika i odnosa na selu u sjeverozapadnoj Hrvatskoj od 1918. do 1941. godine i kao takva predstavlja vrijedan prilog proučavanju socioekonomske historije, ali i s određenim ekohistorijskim odrednicama jer obrađuje točno određeni prostor.

Daniel Patafta

Triplex Confinium (1500. - 1800.): Ekohistorija - Zbornik radova, Književni krug Split, Zavod za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Biblioteka Knjiga Mediterana 28, Split/Zagreb 2003., 445 str.

"Triplex Confinium (1500. - 1800.): Ekohistorija" zbornik je radova s međunarodnog znanstvenog skupa koji se od 3. do 7. svibnja 2000. godine održavao na Filozofskom fakultetu u Zadru. U njemu su sakupljena priopćenja s Treće međunarodne projektne konferencije Triplex Confinium. Konferenciju su organizirale tri ustanove koje su 1996. godine utemeljile projekt, a riječ je o Zavodu za hrvatsku povijest Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Abteilung für Südosteuropäische Geschichte, Universität Graz i History Department, Central European University, Budapest. Zbornik su uredili Drago Roksandić, Ivan Mimica, Nataša Štefanec i Vinka Glunčić-Bužančić. Izašao je kao 28. svezak biblioteke Knjiga Mediterana, čiji je počasni i dugogodišnji urednik akademik Ivo Frangeš, a glavni urednik prof. dr. sc. Nenad Cambi.

U zborniku je objavljeno dvadesetpet radova koji obrađuju teme iz hrvatske povijesti novoga vijeka, preciznije radovi koji pokrivaju razdoblje od 1500. do 1800. godine. Radovi su vezani uz teme koje se odnose na područje Triplex Confiniuma, točnije na područja

današnje Hrvatske koja su u promatranom razdoblju bila susretišta i poprišta sukoba triju imperijalnih sila: Habsburške Monarhije, Mletačke Republike i Osmanskog Carstva. Objavljeni radovi nastoje sagledati povijest tih krajeva s područja pluralnih ekohistorijskih konteksta, povezanosti te odnosa ljudi i prostora u određenom povijesnom vremenu.

Sam zbornik podijeljen je na četiri tematske cjeline, koje promatrane zajedno daju cjelovitiju sliku ljudi i njihova životnog prostora u tom povijesnom razdoblju.

Prva cjelina "PROMATRAJUĆI PRIRODU" obuhvaća devet izvornih znanstvenih radova.

Prvi je znanstveni rad Damira Magaša "Geografske odrednice nastanka karte Matea Pagana: *Cijeli okrug Zadra i Šibenika (Tutto el contado di Zara et Sebenicho)*, Venecija, oko 1530." u kojem je autor stavio naglasak na povijesnu toponimiju naselja, utvrda, izvora, rijeka, jezera, šuma, mostova itd. koji se nalaze na toj karti. Zatim slijedi rad Dubravke Mlinarić "Komparacija ranonovovjekovnih toponima iz Zoranićevih *Planina* i s Paganova zemljovida *Tutto el contadao di Zara e Sebenicho*", posvećen analizi toponima šire regije višegraničja na temelju usporedbe književne i kartografske izvorne građe. Treći znanstveni rad "Triplex Confinium na Mercatorovoj karti s kraja 16. stoljeća" djelo je Josipa Faričića, koji je u njemu predstavio područje višegraničja prikazano na karti G. Mercatora, vodećeg europskog kartografa 16. stoljeća. Mirela Slukan Altić autorica je rada "Komparativna analiza kulturnog pejzaža ruralnih naselja Mletačke i Habsburške krajine", u kojem je analizom habsburških i mletačkih katastarskih izvora prikazala dva različita sustava kolonizacije Vlaha i Morlaka koji se zatim odrazio na različitost strukture novonastalih naselja i zemljišnih posjeda, usko vezanih uz državnu politiku jedne ili druge strane. Borna Fürst-Bjeliš, Giovanni D'Alessio i Olga Diklić autori su članka "Mletački katastar 18. stoljeća i ekohistorijska evaluacija Tromede", u kojem su analizom fragmenata mletačkog katastra iz 18. stoljeća dali uvid u rekonstrukciju tipa i obilježja prirodne sredine na graničnom području Tromede. Rad Dine Mujadževića "Nova habsburško-osmanska granica u Pounju krajem 18. stoljeća i jedan osmanlijski dokument iz 1795." pokušaj je davanja uvida u povijest razvoja i nastanka hrvatsko-bosanskohercegovačke granice krajem 18. stoljeća, pri čemu se autor koristi hududnamom, osmanskim spisom o razgraničenju iz 1795. godine. "Izvori bosanskih franjevaca o prirodnim nepogodama u Bosni i na Tromedi u 18. stoljeću" rad je autorice Snježane Šušnjara, koja analizom izvorne dokumentarne građe bosanskih franjevaca predstavlja prirodne nepogode u Bosni i Hercegovini u 18. stoljeću. Marin Knezović autor je rada "Morlak kao prirodni čovjek u djelima Alberta Fortisa, Ivana Lovrića i Balthasara Hacqueta", posvećenog percepciji Morlaka kao "dobrih divljaka" u djelima navedenih pisaca iz kasnog 18. stoljeća. Posljednji rad u ovome dijelu zbornika "Ljudi, voda i prirodna sredina na Triplex Confiniumu: Vukasovićeve i Hacquetove ekohistorijske opservacije u Lici i Krbavi u drugoj polovici 18. stoljeća" proizašao je iz pera Željka Holjevca, u kojem se on bavi ekohistorijskim promatranjima Like i Krbave u radovima navedenih autora iz druge polovice 18. stoljeća.

"PROMIŠLJAJUĆI PRIRODU" naslov je druge cjeline ovoga zbornika koja sadrži četiri izvorna znanstvena rada posvećena toj tematici.

Cjelina počinje člankom Suzane Majnarić "Hijerarhizacija *Života* u Kavanjinovu 'univerzalnom epu' *Povijest Vandelska*: Prilog kulturnoj botanici i kulturnoj zoologiji", u kojem promatra i uspoređuje postridentinsku baroknu sliku svijeta s onom srednjovjekovnom

i teo/antropocentričkom. Valentina Gulin Zrnić autorica je rada "Čovjek i priroda poliptih 18. stoljeća" posvećenog definiranju poimanja odnosa čovjeka i prirode u povijesti na temelju različite izvorne građe. "*Miserrima Facies Croatiae*: Percepcija prirodne okoline Tromeđe u djelu *Plorantis Croatiae saecula duo* Pavla Rittera Vitezovića" rad je Zrinke Blažević, u kojem autorica analizom slabo poznatog Vitezovićeve epa iz 1703. godine istražuje njegovu percepciju okoline. Posljednji je rad Stefana Halikowski-Smitha "Od vojne granice do nacionalnog parka: Otkriće Plitvičkih jezera", u kojem analizira proces otkrivanja Plitvičkih jezera i percepciju jezera do tristo godina unatrag.

Treća cjelina pod naslovom "KORISTEĆI PRIRODU" sadrži šest znanstvenih radova te tematike.

Počinje radom Snježane Buzov "Vlaška sela, pašnjaci i čifluci: Krajolik osmanlijskog prigraničja u šesnaestom i sedamnaestom stoljeću" posvećenog opisima krajolika i promjena krajolika na pograničnom području Osmanskog Carstva prema izvorima iz 16. i 17. stoljeća. Drugi rad članak je Marka Šarića "Turska osvajanja i ekosistemske tranzicije u Lici i Krbavi na prijelazu iz kasnog srednjeg vijeka u rani novi vijek (15./16. st.)", koji pokušava prikazati koliko su turski ratovi utjecali na promjene u ekosustavu na području Like i Krbave. Zatim slijedi rad Ivana Mimice "Prirodna sredina u južnohrvatskim usmenim epskim pjesmama", u kojem je autor prikazao na koji su način pjevači stvaraoci u svoje pjesme unosili elemente iz prirodne sredine. Autor četvrtog rada "Antroponimi Tromeđe motivirani prirodnom sredinom (u 17. i 18. stoljeću)" je Živko Bjelanović, koji obrađuje određena imena i prezimena Tromeđe povezana s prirodnom sredinom u kojoj su nastala. Ivan Jurišić autor je članka "Jela i pića Karlovačkog generalata u 18. stoljeću" posvećenog tradicionalnoj prehrani krajišnika Karlovačkog generalata u 18. stoljeću. Na kraju cjeline je rad Jelke Vince-Pallua "Ekohistorija morlačkog načina života druge polovice 18. i prve polovice 19. stoljeća (Na temelju istraživanja izvora dalmatinskih autora pisanih talijanskim jezikom)", u kome ekohistorijskom analizom autorica iz brojnih aspekata interpretira morlački način života.

Posljednja, četvrta cjelina "MIJENJAJUĆI PRIRODU" također obuhvaća šest izvornih znanstvenih radova.

Prvi znanstveni rad ove cjeline "Socijalna ekohistorija krajeva uz rijeku Krku (1500. - 1800.) u suvremenim putopisima", autora Šime Pilića, ekohistorijska je analiza putopisa od 16. do 18. stoljeća, u kojima su opisani krajevi i stanovništvo uz rijeku Krku. Nataša Štefanec autorica je članka "Trgovina drvetom na Triplex Confiniumu ili kako izvući novac iz senjskih šuma (1600. - 1630.)?" posvećenog pokušaju Habsburgovaca da organizirano iskorištavaju senjske šume i prodaju to drvo Mletačkoj Republici početkom 17. stoljeća. Sljedeći je rad Anne Marie Gruenfelder "Velebitske šume od 16. do 18. stoljeća", u kojem autorica na temelju mletačkih i habsburških izvora pokušava rekonstruirati iskorištavanje velebitskih šuma u promatranom razdoblju, fokusirajući se na habsburšku šumsku politiku na velebitskom području. Karl Kaser autor je rada "Uništenje šuma na obalnom kraškom području hrvatske Vojne krajine u prvoj polovici 18. stoljeća. Njegovi demografski, privredni i socijalni uzroci" te piše o iskorištavanju drveta i krčenju velebitskih šuma i kako su na to utjecali demografski, vojnopolitički i socijalni faktori. "Turska uprava nad balkanskim rudnicima srebra u prikazima zapadnih putnika" rad je Samuela Wilcocksa

o tome kako su zapadni putnici percipirali rudarenje srebra u Bosni, Srbiji i dijelovima Grčke u 15. stoljeću. Posljednji znanstveni rad u ovome zborniku, članak Hrvoja Petrića “Odnos čovjeka i okoliša na Višegraničju; Torčanska Podravina tijekom druge polovice XVIII. stoljeća”, bavi se odnosom čovjeka i okoliša na području višegraničja uz rijeku Dravu.

Daniel Patafta

**PODRAVINA - časopis za multidisciplinarna istraživanja, vol. I., br. 1,
Hrvatski zemljopis, Koprivnica 2002., 1-208 str.**

Časopis “Podravina” počeo je izlaziti 2002. godine, preciznije njegov prvi broj izašao je u veljači 2002. godine. To je u pravom smislu časopis koji je u najvećoj mjeri ekohistorijski orijentiran. U samome nazivu “Podravine” piše da je “časopis za multidisciplinarna istraživanja” zamišljen kao časopis “širokog spektra” koji bi “poticao i afirmirao multidisciplinarna istraživanja iz mnogih znanstvenih područja”. Članci koji se objavljuju u “Podravini” uglavnom pokrivaju istraživanja s područja ekonomije, ekologije, demografije, povijesnih znanosti, geografije, arheologije i slično, s time da je otvoren i za objavljivanje članaka s područja drugih društvenih znanosti, kao i tehničkih, medicinskih i tehnoloških znanosti. Na kraju svakog broja časopisa nalaze se prikazi novih knjiga i časopisa vezanih uz područje Podravine i njezina bližeg susjedstva.

Prvi rad izvorni je znanstveni članak dr. Dragutina Feletara “Promjene u prostornom rasporedu naseljenosti Koprivničko-križevačke županije - s osobitim osvrtom na razdoblje od 1991. do 2001. godine”. Autor u njemu analizira razvoj i kretanje stanovništava u naseljima Koprivničko-križevačke županije prema popisima stanovništva od 1948. do 2001. godine s posebnim naglaskom na posljednjem desetljeću.

Sljedeći rad “Partnerships, networks, alliances - New strategic opportunities for croatian firms” pregledni je članak na engleskom jeziku dr. sc. Darka Tipurića i mr. sc. Gorana Markulina u kojem su se autori osvrnuli na važnost korištenja zajedničkih resursa između više poduzeća partnera u cilju ostvarivanja dodatne vrijednosti.

Danijela Petrić u svome je stručnom članku, “Osobno, promotivno i elektroničko posredovano komuniciranje s korisnicima u knjižnici”, obradila oblike komunikacijskih aktivnosti knjižničara (savjetovanje, informiranje i edukaciju) čija je svrha korisniku što potpunije približiti knjižnicu kako bi se korisnik osposobio za samostalan rad i učenje.

“Was Janus Pannonius (1434-1472) actually born in Komarnica, Podravina?” izvorni je znanstveni rad na engleskom jeziku čiji je autor Hrvoje Petrić. Članak je posvećen novom pogledu na podrijetlo humanista Ivana Česmičkog ili Janusa Pannoniusa, točnije novim teorijama o mjestu njegova rođenja.

Zatim slijedi rad “Opće političke i vojničke prilike u Podravini (1527. - 1765.)”, izvorni znanstveni članak dr. Dragutina Pavličevića. Autor u radu piše o razdoblju ratova protiv Osmanlija, kao i o popratnim vojnopolitičkim, gospodarskim i kulturno-političkim prilikama

Ekonomaska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Scientific Research Journal for Economic and Environmental History

Volumen 1 / Broj 1
Zagreb-Samobor 2005.
ISSN 1845-5867
UDK 33 9 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju

Izdavačka kuća Meridijani

Obrtnička 17, 10430 Samobor

tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321

e-mail: meridijani@meridijani.com

www.meridijani.com

Sunakladnici / Co-publishers:

Sekcija za gospodarsku povijest Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti Zagreb
(moderator: mr. sc. Hrvoje Petrić)

Međunarodni istraživački projekt »Triplex Confinium - Hrvatska višegraničja u euromediteranskom kontekstu« Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
(voditelj: prof. dr. sc. Drago Roksandić)

Urednici / Editors-in-chief:

Mira Kolar-Dimitrijević, Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Močanin,
Hrvoje Petrić, Drago Roksandić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Roksandić - predsjednik (Zagreb, Hrvatska)

Daniel Barić (*Le Havre-Pariz, Francuska*), Slaven Bertoša (*Pula, Hrvatska*), Zrinka Blažević (Zagreb, Hrvatska),

Boris Golec (*Ljubljana, Slovenija*), Hrvoje Gračanin (Zagreb, Hrvatska), Andrej Hozjan (*Maribor, Slovenija*),

Halil Inalcik (*Ankara, Turska*), Egidio Ivetic (*Padova, Italija*), Aleksandar Jakir (*Marburg, Njemačka*),

Karl Kaser (*Graz, Austrija*), Isao Koshimura (*Tokio, Japan*), Marino Manin (Zagreb, Hrvatska),

Kristina Milković (Zagreb, Hrvatska), Ivan Mirnik (Zagreb, Hrvatska), Géza Pálffy (*Budimpešta, Mađarska*),

Daniel Patafta (*Rijeka, Hrvatska*), Gordan Ravančić (Zagreb, Hrvatska), Marko Šarić (Zagreb, Hrvatska),

Nataša Štefanec (Zagreb, Hrvatska), Mladen Tomorad (Zagreb, Hrvatska), Jaroslav Vencalek (*Ostrava, Češka*),

Milan Vrbanus (Zagreb, Hrvatska), Zlata Živaković Kerže (*Osijek, Hrvatska*)

Grafički urednik / Graphic design:

Alojz Zaborac

Prijelom / Layout:

Hrvoje Herceg

Lektura / Language editing:

Lidija Menges

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2005.

Adresa uredništva / Mailing adresss:

Hrvoje Petrić (urednik)

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet

Ivana Lučića 3

HR-10000 Zagreb

e-mail: h.petric@inet.hr

h.petric@ffzg.hr
